

SEGLA TILL HELSINGFORS

Av professor *Ragnar Granit*, Medicinska Nobelinstitutet, Stockholm.

Teckningar av *Michael Granit*.

Nu är farleden genom Porkala öppnad och vi kan igen segla tvärs över Baröfjärden. Helsingfors är ånyo ganska nära. På en vecka seglar man från Stockholm till Helsingfors. Känslan av verklig långseglats infinner sig i tullen i Sandhamn eller Furusund och när Remmargrunds ljudboj bölar i öronen på en så ligger Ålands hav öppet i synfältet. Det majestätiska Söderarm i sydost, den tvära Tjärven i nordväst och Åland på kursen i nordost. Man har oftast vinden tvärs eller slörar för sydvästen, lagom havsrullning och frisk bris, och kan fröjdas åt fyllda dukar och båtens rörelser i sjön. I styrbord pejlar man så småningom lillyfren på Flötjan och jättebåken på Lågskär. Det är inte mer än 21 sjömil till Nyhamn och snart reser sig den höga kustlinjen bakom Lotsberget i Mariehamn över horisonten. Vi tar inte Kobbaklinter denna gången, om Helsingfors är huvudmålet, men annars är ju inloppet förbi klintarna en ståtlig syn och Mariehamn väl värt ett besök.

Nyhamns lilla sockertopp står på ett lågt skär, som dyker upp senare. Vi seglar förbi med kurs på Rödhamn och är framme vid Åland. De grannröda klipporna i havsbandet prydda med vita klippfyrar och fyrvaktarbostäder döljer bakom sig

en av utskärens finaste hamnar. Mat och kaffe ombord. Vänligt folk i land.

Men vi skall till Degerby till kvällen och sticker ut igen, tar kurs på Ledsund, det smala inloppet mellan Ledskär och Herröskatan till Föglöfjärden. Där är gillrat för seglare och ångbåtar så det förslår och strax på andra sidan sundet står Storgundet hotande i farledens mitt. Mången svår stund i dimma och snöglopp har befälet på finlandsbåtarna upplevt i denna triangel av djävulska undervattensklippor och många grundstötningar finns att förteckna trots att Storgrynnan har fyr och Ledskär också och dessutom är försedd med ljudsignal, flytboj och en rad av nordprickar mot Herröskatan. Vi ägnar skepparna en vänlig tanke — i mitt fall också minnen från en grundstötning med den ångbåt som på sin tid smeksam kallades Stenskvättan —, medan vi rundar Herröskatan beundrande strandhäcken av grågrön havtorn mot bakgrunden av röda klippblock sprängda i stycken från de ryska befästningsverken kriget 1914—18. Den ljusa åländska lövskogen på Herrö står som en fager inlandsidyll mot Ledskärs stränga kontur och vi är ännu i de röda klippornas rike. En bit längre fram skjuter

S/S BORE I

DAGTURER 19/6—19/8
STOCKHOLM - MARIEHAMN-
STOCKHOLM

	tisdagar	torsdagar	lördagar	söndagar
Avg. Stockholm.....	10.00	10.00	9.00	9.00
Ank. Mariehamn	18.00	18.00	17.00	17.00
	onsdagar	fredagar	lördagar	söndagar
Avg. Mariehamn	10.00	10.00	17.30	17.30
Ank. Stockholm.....	16.00	16.00	23.30	23.30

Samtliga tider är lokaltider

Enkel resa kr. 28.—, Tur och retur kr. 40.—
Grupper beviljas rabatt.
Hytter finns att tillgå mot extra betalning.

OBS. Med anledning av midsommarresan är följande turer inhiherade eller ändrade:

Från Stockholm den 23/6 och 24/6 Från Mariehamn 22/6, 23/6 och 24/6

Biljetter, Bostad, Valutor och allt som rör Ålandsresan ordnas av

BOREBOLAGETS AGENTUR
AUG. LINDHOLM EFTR.

Skeppsbron 20, Stockholm Tel. 116586, 200491, 103331 Tel. adr. "20"

ÅLANDS TURISTFÖRENING r.f.

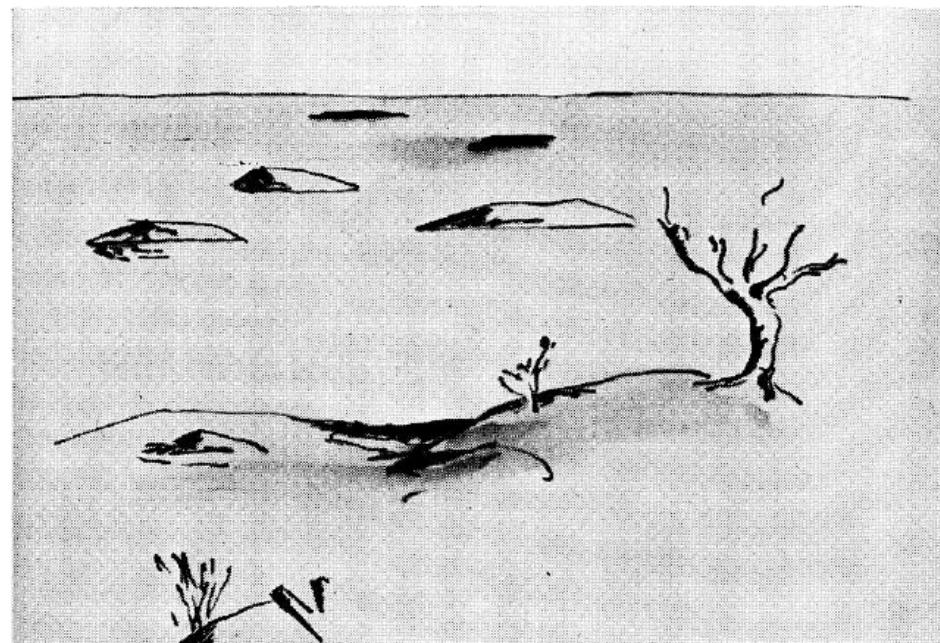
TURIST- och RESEBYRÅ

MARIEHAMN

står ålandsresenärer till tjänst med sakkunniga upplysningar. Förmedlar rum på pensionat, hotell, i privatrum och vandrarhem samt lägenheter och småstugor för självhushåll. - Växlar utländsk valuta och säljer alla slag av resebiljetter. Omhänderhar arrangemang för kongresser, skol- och sällskapsresor.

Tel.: 1919 el. 2400

Telegramadr.: Tourist

»ryssbryggan» ut i sjön på babords hand, ett annat minnesmärke från samma krig.

Det är sju sjömil till Degerby, men hinner vi inte fram så ligger Flisö på östra sidan om Föglöfjärden och där, bakom Tiströnörarna, finns en liten hamn för den som vill leva utskärsliv. På höstsidan finns där tiströn (svarta vinbär), men denna tid på året är den vackraste synen de lysande mattorna av röd timjan. Har det blåst bra, så är det bäst att fortsätta till Degerby och inte försumma sjökortet. Inloppet är smalt, krokigt och laddat med prickar mellan Rövarören och Degerby. Byns majstång står uppe på backen, prydd av girlander, kransar och seglande skepp på rånockarna, den åländska bygdens

särmärke. Välbärgat och snyggt ser det ut i land. Den stora bryggan nedanför tullen ger gott skydd, men nog kan det bli oroligt med trafiken. Tullen går fort och det är inte så långt till Ämbarssund, vars östra ända bjuder på flera möjligheter att ta fören i land. Den finländska skärgårdens stora privilegium är de otaliga möjligheterna till privatliv.

Ämbarssund sträcker sig i östvästlig riktning och är en inomskärsidyll av lövrika små holmar kantande en urgammal segelled för småfartyg. Den mynnar ut i Delet, som delar landen så att Föglö blir bakom oss och Sottunga på fören och i babord. Mitt emot oss har vi Sottunga-skärgårdens ståtligaste arkipelag, Sölsö, klippor utströdda av

I Sverige prenumererar
man enklast på
HUFVUDSTADSBLADET
i närmaste postkontor

Flyg på

trevlig semester i Finland

Dagliga förbindelser från Stockholm till 14 orter i Finland. Ni lever billigt tack vare turistkursen och flyger billigt på det finska inrikesnätet — ca 1 kr. per mil. Biljetterna kan Ni boka hos Er resebyrå i Sverige.

FINNAIR
AERO O/Y

en mäktig försyn laddad med skönhetsbegär. Medlen är enkla, grå berggrund, klibbal, hassel, martallar, kråkris, ljung och krypande enris, men effekten är storslagen i vidder och skär och inte ens byns stationshusliknande nutidsbyggen har kunnat förstöra den. Sälso fyr uppe på berget i styrbord vakar över inloppet från Skiftet, vars forna vackra namn Stora Vattuskiftet börjat råka i glömska. I söder ligger Kökar, i norr Kumlinge, på fören Korpo och Houtskär skärgårdssocknar.

Man kan nu välja farled, ta lite mera tid på sig och segla åt sydost genom Kökar, det medeltida itinerariets Thiyckekarl, till Korpo Utö, och därifrån i havsbandet över Jurmo, Borstö och Vänö till Hitis, i mitt tycke den finländska skärgårdens mäktigaste segelled, som går över södra Gullkrona fjärd, Hansans farled. Med lätt travestering citerar vi

Vårsol leker på Östersjö
Västerut Gotlands blånande ö
Stiger ur vågor som dansa,
Och det sjunger uti min håg,
Sjunger om forntida härnadståg,
Sjunger om viking och Hansa.

Seglaren är nu i sitt paradiset, en snart sagt oändlig övärld, som slutar ungefär mellan Hangö och Tvärminne, där kustsegling innanför en smal remsa av holmar tar vid, bredare igen vid Porkala i triangeln Påvskär, Jussarö fyr, Strikan.

Kökar är vakten mot Östersjön, högre och kraftfullare än den södra övärlden i övrigt, lövrikt. Idö är

kökarnaturens mästerverk, rikligt prytt med ask, lind och hassel och den som har sett de vidsträckta mattorna av blodnävan (*Geranium sanguineum*) blomma i brinnande kaskader över klipporna på Idö har ett minne för livet.

Tidigt på året kan man ännu se ejderhannarna i sin vita festdräkt samla upp ljuset över fjärden, men dessa herrar är förförare utan anständighetskänsla och överger sina honor för sydligare luftstreck när det drar ihop sig till barn. Mest är det ådornas trygga skrockande man hör, där de simmar omkring med sin rika barnskara. Prackor och svärtor är lika vanliga, strandskatan, en talför och rödnäbbad hovmästare, fjäskar omkring på stränderna till glädje för ögat. Tordmulan lovar i skyn på farleden Kökar — Utö och vi ropar: »Herman, vänd om, vänd om!» Och det gör han, i en stor lov kring båten.

Utö är strängt, ödsligt, en samling svarta stengaddar som mellan tre öar bildar en fulländad hamn, där flundran går till. Inloppet till den stora lotsplatsen bevakas av en i storm dånande grynnan, Skippsblekun, väl utprickad. Öiar kallas Utö på skärens ursvenska tungomål. Den stora båken med en gammal kyrka i mellannvningen tar in fartygen från Östersjön från Kökarören förbi den lömska Svartbådan. Det är svårare att göra strandhugg vid Jurmo, skärgårdshavets egenomligaste holme, ett närapå milslångt sandrev med ett trädlöst hedlandskap som kunde vara skuret ur Jylland eller Öland. Men det går att landa, under byn vid sydosten, och

Flyg direkt till hjärtat av Finland

Från **Stockholm till Tammerfors**
måndagar, tisdagar, torsdagar, fredagar kl. 14.00.
Fr.o.m. den 28/5 dagligen (utom söndagar)

Buss avgår från **Blasieholmstorg 14,**
50 minuter före planets avgång.

Upplýsingar och biljetter genom resebyråerna
eller bokningskontoret A/B Nyman & Schultz,
Skeppsbron 22, eller

KARHUMÄKI AIRWAYS

Blasieholmstorg 14, tel. 11 58 45, 11 66 65

Res med s/s "Norrtelje" till ÅLAND

Dagturer till Mariehamn från 15 juni — 28 augusti 1956

Waxholmsbolagets trivsamma »NORRTELJE» gör även i sommar dagturer till och från Mariehamn. Utmärkta måltider samt barservering ombord. Grupprabatter lämnas. Pass erfordras ej.

STOCKHOLM — MARIEHAMN — STOCKHOLM

Från Stockholm (Skeppsbron) måndagar, onsdagar kl. 11.00, fredagar, lördagar, söndagar kl. 8.30. (16/7 är turen Stockholm—Mariehamn inställd)

Från Mariehamn tisdagar, torsdagar kl. 10.00 (finsk tid)
fredagar, lördagar, söndagar kl. 16.30 (finsk tid)
(24/7 är turen Mariehamn—Stockholm inställd)

Biljettpriiser: enkelresa kr 28:—, Tur och retur kr 40:—.

Anmälningar och närmare
upplýsingar genom

a/b NYMAN & SCHULTZ

Passageraravdelningen
Skeppsbron 22 — Stockholm
Telefon 22 80 80

Var god sänd broschyren:
»Med S/S Norrtelje till Mariehamn»

Namn .....

Adress .....

.....

det går att ankra i den sydvästliga viken med bryggan, om inte nordan är vred till sinnes. Sedan får man vandra på smala fårstigar genom ljungen till byn eller gå längs stranden, som är ett vågigt rullstensrev, där den praktfulla blågröna strandkålen (*Crambe*) krukar sig i väldiga bestånd med armslånga blomsterprydda stänglar. Byn är en sevärdhet av ursprungligt fiskarliv och gammal skärgårdskultur. Det nuvarande lilla kapellet är en arvtagerska till den kyrka som biskop Henrik ursprungligen säges ha uppfört på Utö.

Det vore intressant att dröja vid intryck från Jurmo, Borstö, Tunhamn och Vänö och de underbara vyerna över Gullkrona fjärd, som ligger i babord på seglatsen och dit man med de nya korten kan ge sig in på strövtåg, men utrymmet räcker inte till. Gullkrona är värt sitt sagoinspirerade namn och i bortre ändan mot Hitis-sidan har man Snoldö, där Nyländska Jaktklubbens nyinköpta hamn strax i styrbord om farleden ger ett fullständigt skydd mot alla vindar.

Den andra leden från Sälso över Stora Vattuskiftet går i väst-östlig riktning förbi Bogskär, vars stenar på håll påminner om Påsköns stoder. Med Bogskärs fyr på aktern tar vi kurs på Björkö huvud, ett fyrkantigt sjömärke på andra sidan Skiftet på sjökortets Bredskär. Men strax innan vi kommer fram ligger i styrbord Korpo yttersta holme mot Skiftet, det natursköna Kråkskär, som utåt havet vänder en kullrig och kal bergsrygg. Vi vill kanske inte ligga i den gamla sven-

Finland erbjuder oförglömliga upplevelser

Finland som turistland är ett av de intressantaste. Det är motsatsernas vackra land. I de tiotusen sjöarnas och de stora ödemarkernas land finnes en vida berömd arkitektur och årligen, i juni, firas en vecka ägnad den världsberömda Sibelius. Finland är ett skogsindustriland och dess konstindustri är allmänt uppskattad.

I Finland reser man bekvämt och billigt

Av järnvägarnas Nordiska rundturer går många genom Finland. Finska Statsjärnvägarna har 26 billiga och omväxlande rundresor, vilka kan kompletteras med tillägsresor efter behag. Turisten kan också själv uppgöra sin resplan och förverkliga den med turistbiljett. I alla dessa biljetter ingår för den resande en betydande nedsättning av priset.

Rådfråga Eder resebyrå, där får Ni alla de upplýsingar Ni behöver för en resa i Finland.

FINSKA
 STATSJÄRNVÄGARNA

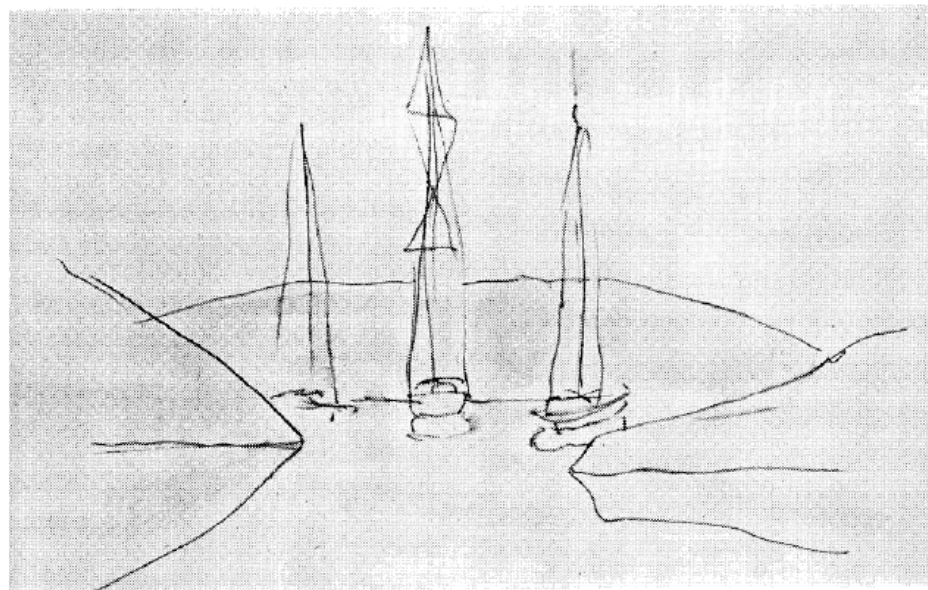
ska örlogshamnen Korpoström, 8 sjömil framåt, utan njuta av ostörd natur. Då seglar vi in i öster under Kråkskär, med lots på fören och sakta fart, och möter den ljuvliga landdoften, som på våren i eftermiddagssolen är bedövande, liljekonvalj, unghjörk och al, och kanske enen ryker. Hamn finns under den lilla holmen mitt emot Kråkskär.

Den historiskt intresserade stannar ändå gärna i Korpoström, såsom på sin tid Karl IX, hertig Karl, då han for för att kväsa Flemingen, och såsom Gustaf III. Båda har efterlämnat inskriptioner. Den gamla vackra gården med brant tak var svenska flottans krog och kallas ännu av gammalt folk Krogars och icke Korpoström. De sista svenska krigsminnena är från hattarnas nesliga krig, då galärerna den 20 maj 1743 möttes i Korpoström och Falkengren anföll ryssarna som gått i land vid Hjortö under Bötet i Ryssviken. Om det ömkliga slutet kan man läsa i Tersmedens memoarer. Freden slöts snart därefter.

Farleden går vidare förbi det ädelt formade Lohm och här kan man igen välja mellan en inre och en yttre, ståtligare led förbi Nagu Berghamn. Storströmmen skiljer Nagu från Korpo och båda faren möts vid inloppet till Gullkrona mellan Byskär och Brännskär. Vi seglar nu på snedden över skärgårdshavets drömfjärd förbi själva Gullkronahemlandet i sydost mot Jungfrusund i Hitis, som för Tersmeden var »ett ibland de vackraste ställen i finska skärgården».

Han fortsätter: »Denna superba skärgård, full av öar och holmar, nyttjades till vårt utsägliga nöje med jakt och fiske, och hade Sabelfeldt den lyckan att på Kimito-landet få skjuta en unger elg, som blef en present till alla galärerna, sedan den var slaktad.» Högsåra lotsplats och by i styrbord är fortfarande ett paradiset för sommargäster.

Vid utloppet till Jungfrusund möts yttre och inre Gullkronafaren vid Järngrynnan och genom Hitis-landen söker man sig ut på Hangö Västanfjärd. Blåser det hårt från havet, så kan det bli nödvändigt att stanna vid Högsåra eller i Hitis, ty Västanfjärden tar inga hänsyn till seglare och bjuder inte heller på några hamnar. Där ligger sjön från Tyskland och de Baltiska länderna på för fullt mellan Örö i väster, där allvarliga strider utkämpades detta världskrig, och det fjärran Morgonlandet i väster, en romantisk seglardröm långt ute i havet. Den inre leden är en smula tryggare. Vi styr på kyrktornet och vattenborgen, Hangö tvillingmärken, som syns på långt håll. Kriget har härjat i dessa trakter, som återtog från ryssarna. Skogen är stubbad i land och på flera av de vackraste holmarna, men inga krig har rått på det forna Hangethes natursköna bergskonturer vid inloppet. Staden har byggts upp och Finska viken spolat den långa plagen som förr. Inloppet i kröken runt udden är krångligt, men väl framme har vi en trygg hamn under segelsällskapets klubbhus, dans på Kasinot, för den som så öns-

kar, med avslutning i den idylliska parken, båtar på kommande och gående. På klubbhuset möts man av den kärva och dundrande men gemytliga finlandssvenskan, som sticker av från skärgårdens intressanta och ursvenska dialekter. I många stycken skiljer de sig från den finländska »kultursvenskan», varom Runar Schildt skriver »vårt kära, gamla etc. modersmål, denna underbara dialekt, i sanning enastående». Orden har satts i munnen på en studentikos festtalare.

Seglare har en benägenhet att bli glada i klubbhamnar och i Hangö kan lämpligen fastlandet firas. Alla ingredienser står till buds och något sömniga seglar vi ut mot morgonsolen över Hangö östansfjärds västkustliknande vatten till Hundhålet och Pettersons Esplanad, en

länga av prickar som småningom leder in till Busö. Esplanaden har sitt namn efter lotsfördelningschefen, som vi hyllar med första strofen av en dikt, travesterad på Runebergs »Otaliga vågor vandra...» Det är skäl att i Finland kunna sin Runeberg.

Otaliga prickar vandra
På Petterssons Esplanad.
Där gå de förbi varandra
Men bli likväl var i sin stad.
De guppa så magra och smärta
I maggördel och i korsett.
För dem har du alla ett hjärta.
Men västpricken är numro ett.

Och så följer en lång seglats längs kusten där man efter solnedgången kan dra nytta av nattnordan, om det varit soligt och lugnt,

SPEKTROLITEN...

den säreget skimrande finska ädelstenen — infattad i sin naturliga form av Tillander — den vackraste souvenir Ni kan tänka Er.

A. TILLANDER
Hovjuvelerare

Helsingfors, Alexandersgatan 50, Fabiansgatan 10
Tammerfors, Näsilinnank. 26

FINLAND I BILDER

- Porvoo—Borgå.** Foto *Hans Othman*. 96 sidor, 88 bilder. 300/400 mk.
- Kaunis Häme—Det ljuva Tavastland.** Foto *Matti Poutvaara*. 192 sidor, 300 bilder. Inb. 600 mk.
- Lappi—Lappland.** Foto *Matti Poutvaara*. 198 sidor, 437 bilder. Inb. 800 mk.
- Suomi—Finland.** Foto *Matti Poutvaara*. 228 sidor, 520 bilder. 450/600/950 mk.
- Tampere—Tammerfors.** Foto *Matti Poutvaara*. 104 sidor, 105 bilder. 300/400 mk.
- Helsinki—Helsingfors.** Foto *Fred Runeberg*. 96 sidor, 101 bilder. 150/250 mk.
- Tunnelmallinen Turku—Det stämningsrika Åbo.** 80 sidor, 77 bilder. Inb. 600 mk.

Svensk-finsk parlör

med systematisk ordförteckning av *B. O. Sundman*. 144 sidor. 250 mk.

WSOY

den nyländska nattbrisen som driver båten med god fart utan att röra upp vattnet, en osynlig Eolus som stryker fram vid masten. Där är ingen brist på hamnar. Vid Brännskär har Nyländska Jaktklubben en hamn. Den som ger sig god tid kan också vid Busö styra inomskärs genom en idyllisk skärgård ända till Ekenäs, de tama idarnas stad, påminnande om Mariefred, rofylld och trivsamt, en genuint finlandssvensk miljö.

Men nu, när Porkala åter är fritt, så vill många gamla seglare gärna återse den rika skärgården kring Båkländet med Jussarö fyr. Porkala är skalden Arvid Mörnes immutade bit även om han också skrivit om Borstö vid Gullkrona i romanen *Inför havets anlete*. Men hans dikter tänker man sig alltid förlagda till denna skärgård, helsingforsarnas västra paradiset. Det östra ligger mellan Kajholmen och Pellinge. Seglaren har att välja mellan det natursköna men mera inlandsmässiga Barösund eller det yttre faret, Påvskärs- eller Bågskärs-faret, som tar oss mitt ut på Baröfjärden med Jussarö-leden som mål. Det inre faret går förbi Obbnäs, där under kriget 1918 Svidja- och Kyrkslättkårens av den vita armén tillfångatogs av de röda under medling av svenska konsulatet, medan de av ryssarna försökte köpa sig in i Makilo (MacElliot) fäste som ligger i havsbandet. Kring allt detta har seglaren nu i tio år måst göra en 40 sjömil lång kringgående rörelse ut i Finska viken; smärtsamt och bittert har det känts för den

fasta befolkningen, i huvudsak svenskspråkig, likaså för helsingforsarna vare sig det varit seglare eller icke.

Nu är vi inte så långt från målet — Röda Kon — Kytö Käringen och så dyker torn och tinnar upp över kusten i fjärran. »Nordens vita stad» är ingen kliché när sta'n ses från sjön; den ser vit och vacker ut belyst av solen över Finska viken. Vi styr på Gråhara och vänder sedan in genom Sveaborg, fästet med stolta och dystra minnen från den tid då Sverige—Finland var ett stort nordiskt rike. Ingen svensk får försumma ett besök innanför vallarna, till Ehrensvärds grift och bastionerna med de anrikt klingande namnen. Strax innanför ligger Nyländska Jaktklubbens hamn med det trevna klubbhuset, där mottagandet alltid är hjärtligt och många seglare har vänner. Södra hamnen med presidentens slott, Standertskjöldska huset och Svenska ambassaden i västra filen, den förföriska Havis Amanda omgiven av sina sjölejon i mitten och den stora turist- och lasthamnen i öster ger karaktär åt entrén från sjön. Inåt sluter sig perspektivet över Esplanaden och stadens hjärta. Helsingfors är en ljus, öppen och glad sommarstad där vindarna med svalka drar genom gatorna så att hettan, när den kommer från det stora fastlandet i öster, aldrig blir tryckande. Den skall nalkas från sjön för att visa sina älskvärdaste aspekter och det är ljuvligt att vakna på eget skepp i hamnen när hamnen vaknar.